

איש

השנה

תשמ"ו

מאת

אורי אבנרי

מילחמת הרפאים

מ יפוצת פלדה נעה על פני המירקע. כשהיא יורקת אש. ציפורימוות צללה מן השמיים, והשאירה אחריה פיטריה שחורה של עשן אימתני. נשים זועקות רצו אנה ואנה. מבין ההריסות ביצבצה רגלו של אדם קבור. ילד קטוע-זרועות הובהל על אלונקה אל אמבולנס. כשעיניו קרועות לרווחה באימה. צעירה בלבוש אלגנטי. בעלת מחשוף עמוק ועקבים גבוהים, שכבה ברחוב בלי ראש. זקנה עמדה בין עייהמפולת. שהיו פעם מחנה-פליטים, הרימה את ידיה השמימה וקראה לאלהים לנקום את ניקמת ילדיה. במאה וחמישים ארצות ישבו בני-אדם לפני מקלטייהטלוויזיה וראו מחוזת-זוועה אלה בצבעים טיבעיים. במאה שפות הורינו כתבים ופרשנים כי אלה הם מעשי-ידיה של ישראל.

המאורע הגדול ביותר בחיי ישראל בשנת תשמ"ב היה גם המאורע החשוב ביותר של השנה בעולם כולו. כמו בפעמים רבות כמושך אלפי שנים, ישוב עמר החורף המיוזרחי של הים-התיכון כמרכז ההיסטוריה. גם המילחמות הקודמות של ישראל נחרתו בתודעת העולם כולו. מילחמת-העצמאות של תש"ה, מילחמת-סיני של תש"ז, מילחמת ששת-הימים של תשכ"ו, מילחמת יום-הכיפורים של תשל"ד, ומילחמת הליטאני של תשל"ח הפכו את ישראל למוקד האירועים הבינלאומיים. אך אף אחת מהן לא עוררה רגשות כה עמוקים, לא הביאה בעיקבותיה תגובות כה חדות, כמו מילחמת-הלבנון של תשמ"ב.

אמנם, מילחמה זו לא היתה היחידה על פני כדור-הארץ בשנה זו. בדרום האוקיינוס האלסנטי נערכה מילחמה אחרת, בין בריטניה וארגנטינה. אך העולם התייחס אל מילחמה זו בחיך סלחני, כימעט משועשע. כאל מילחמת-אופרטה. מצפון למירפך הפרטי היתה נטושה מילחמה בין איראן ועיראק, אך העולם ראה בה תופעת-טבע בלתי-מוכנת. פנטזיה עקובה-דם של איית-אללה קנאי, הנמצא מחוץ לתחום האנושות התרבותית. ואילו מילחמת ישראל בלבנון עוררה בליבם של מאות מיליונים תגובה כימעט אישית, כאילו זה נגע לכל אדם בברלין ובבארצלונה. במוסקוה ובמנהאטן, בלונדון ובלאגוס. בטוקיו ובטימבוקטו.

סערת האש כביירות היתה מזווה כסערת רגשות בעולם כולו. זעקתו של ילד אחד כראשידיה היהדהה מפכיב לכדור-הארץ כמו התפוצצות גרעינית המבשרת את סוף-העולם.

מה גרם להתפוצצות אדירה זו של רגשות אנושיים?

● איזבל, נסיכת הצידונים

ל יתכן שאחת הסיבות לכך נעוצה בספר שעסישראל העניק אותו לעולם כולו: ספר התנ"ך.

מילחמה זו נראתה ונשמעה כאפוס תנ"כי מימי קדם, שהבש צורה חדשה כמאה ה-20. נופים תנ"כיים קמו לעיני הצופים ברחבי העולם, כשהם אפופים עשן ולהבות. ירושלים וצידון, עכו וצור, גבל ודמשק — שמות הידועים למיליונים מן התנ"ך — הופיעו בדיווחים עוצרי-נשימה של כתבי-מילחמה. מיפלצת-הסלדה נקראה מרכבה והזכירה את מרכבות-הברזל של צבאות התנ"ך. רכב ישראל ופרשיו ירדו באש מן השמיים, להבעיר באש את עירה של איזבל בתיאבתבעל, מלך הצידונים.

על רקע הנופים האלה עלו כימעט מאליהם דימויים עתיקים. הגר וישמעאל גרו במחנה-הפליטים עין-חילוה, וגורשו משם על-ידי יורשיו של אברהם אבינו אל תוך המידבר חסרהחמלה. דויד ר גולית שוב עמדו זה מול זה, והנה — באורח פלא — דויד הוא פלישתי וגוליתת ישראל. הספינות של חירם מלך-צור ושלמה מלך-ישראל נפגשו בנמל ג'וניה. צידון, בנו הבכור של כנען, נרמס על-ידי צאצאיו של עבר, בנו של שם. יעקוב ועשיו התחרו שוב על הבכורה, אך יעקוב הוא החי עתה על החרב, ועשיו החל מדבר בקולו של יעקוב.

ילדים בורחים מפני הכוחות הישראליים ליד ראשידיה: פרשנות ב-150 שנות